

Hals- og Haandsret over alle vore økonomiske Foretagender, hele Næringslivet her i Danmark, at et privat Selskab skal kunne bestemme, naar det finder Anledning til f. Eks. at indskrænke Byggesvindelen eller udvide den. Man læser altid med uhyre Andagt om, hvordan Nationalbanken har fundet Anledning til at indskrænke Dit eller Dat eller til at forcere Dit eller Dat. Det er efter min Mening umoralsk og meningsløst, at et saadant privat Selskab kan bestemme over den Slags Ting. Vi havde haabet, der var blevet gjort noget virkelig alvorligt i den Sag, og jeg vil sige, jeg glædede mig for mit Vedkommende, da jeg saa Socialisternes Arbejde for, at vi skulde have Staten til selv at overtage disse Forhold. Jeg kan ikke se rettere, end at det var en Smutten-udenom, naar man kom med Historien om, at Staten skulde lave Dumheder ved den Lejlighed, som den har gjort ved andre Lejligheder. Jeg tror, hvis Staten selv havde taget dette Forhold i sin Haand, havde det altid den Berettigelse, at den saa kun skulde betale for sine egne Dumheder. Nu kan den let komme til at betale for andres Dumheder eller Egenkærlighed. Jeg vil altsaa sige, at vi have heller ikke nogen Grund til at takke for Nationalbankens Oktroj, jeg kan egentlig ikke se, at der skabtes andet end en Slags Returkommission ved Retten til at besætte en Stilling, som Nationalbanken betalte fedt, og som nærmest synes indrettet til, at de magthavende Partier kunne stikke et eller andet af deres Kreaturer ind i den.

Til Slut vil jeg med Hensyn til det økonomiske Spørgsmaal nævne den Lovgivning, Reformpartiet har været i Spidsen for angaaende Jord til Landarbejdere. Jeg kan næsten sige, at det for mig er det eneste Lyspunkt i Reformpartiets hele økonomiske Lovgivning. Jeg regner det udtrykkeligt med til den økonomiske Side af Lovgivningen, derimod ikke til den humane. Jeg synes ikke, det er humane Foranstaltninger at give Jord til Landarbejdere, jeg tror tværtimod, det er en fornuftig økonomisk Anbringelse, en rentabel Anbringelse af Pengene og ikke en personlig Tjeneste, man gør de Folk, der faa en saadan Statshusmandslod. Jeg tror, vi skulle fortsætte i det Spor, og at man bør være den afgaaede Landbrugsminister taknemmelig, fordi han har gjort et virkelig stort interesseret Arbejde for at fremme denne Sag, og vi skulle være glade ved den Udtalelse af den nye Landbrugsminister, om, at han vil virke videre i samme

Retning. Vi leve i en Tid, hvor man organiserer sig fra forskellige Sider mere eller mindre tydeligt med det Formaal at ville bestille saa lidt som muligt og tjene saa meget som muligt, og det kan maaske være nødvendigt for de enkelte Samfundsklasser i Kampen for Tilværelsen; men for Samfundet i sin Helhed er det en Ulykke. Samfundet lever af produktivt Arbejde. Jo mere produktivt Arbejde der udføres i et Samfund, jo rigere bliver Samfundet, og omvendt. Jeg siger derfor, at i en Tid som denne skulle vi gøre, hvad vi kunne, for at tvinge Folk til frivilligt at præstere et stort produktivt Arbejde. Alt det skulle vi ikke være bange for at give Penge ud til.

Det er netop det lykkelige ved Anskaffelse af Jord til Landarbejdere, ikke at disse Folk faa en særlig god Stilling. Derfor maa Landarbejderen selv, hans Kone og Børn med ham, slide og arbejde tidligt og sent, de tvinges til at producere en hel Masse baade nuværende og fremtidige Samfundsværdier, som de ganske vist selv faa for lille en Del af Lønnen for, men som flyde ud til hele det øvrige Samfund og modvirke den Tendens, jeg før omtalte, hos de forskellige Samfundsklasser til at bestille saa lidt som muligt med den størst mulige Fortjeneste. Jeg tror, at Statshusmændene ikke have nogen Grund til at takke for det, de have faaet. Jeg tror, at snarere Statsmagten skulde takke hver enkelt af de Folk, hver Gang en paatager sig det Offer at tage en Statshusmandslod, som kun giver ham en ringe Løn for hans Arbejde. Betragte vi dette Forhold saaledes, som jeg her har udviklet, bør de økonomisk trykkede Tider ikke forhindre os i — om jeg saa maa sige — at øse ud med begge Hænder til alle, som ville tage imod det. Jeg mener, at det ikke alene eller maaske slet ikke er humant anvendte Penge, men at det er Penge, der ere produktivt anvendte, og som ville komme igen, og at vi derfor ikke skulle være bange for at bruge dem paa den Maade. Det er, som sagt, for mig et meget stort Lyspunkt i Reformpartiets Arbejde, og, som sagt, jeg erkender, at den afgaaede Landbrugsminister har gjort et stort Arbejde i denne Sag. Jeg vil haabe, den nye Landbrugsminister ikke skal komme til at staa tilbage for ham i saa Henseende.

Ser man nu paa det samlede Billede af den nuværende Tilstand, tegner det sig graat i graat, men jeg vil dog sige, at der